

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
„УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ХІМІКО-ТЕХНОЛОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ”

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

З ДИСЦИПЛІНИ "УКРАЇНСЬКА МОВА ЯК ІНОЗЕМНА"
ДЛЯ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ ІІ КУРСУ ВСІХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

КОМУНІКАТИВНІ КОНСТРУКЦІЇ. ДІЄСЛОВО

СЕРЕДНІЙ РІВЕНЬ

Затверджено на засіданні кафедри
історії України та українознавства
Протокол № 9 від 14.06.2013

Дніпропетровськ ДВНЗ УДХТУ 2014

Методичні вказівки з дисципліни "Українська мова як іноземна" для іноземних студентів II курсу всіх спеціальностей. Комунікативні конструкції. Дієслово. Середній рівень / Укл. Г.М. Колісник. – Дніпропетровськ: ДВНЗ УДХТУ, 2014. – 32 с.

Укладач Г.М. Колісник

Відповідальний за випуск А.Г. Чичков, канд. флос. наук

Навчальне видання

Методичні вказівки з дисципліни "Українська мова як іноземна" для іноземних студентів II курсу всіх спеціальностей. Комунікативні конструкції. Дієслово. Середній рівень

Укладач КОЛІСНИК Галина Миколаївна

Редактор Л.М. Тонкошкур
Коректор Л.Я. Гоцуцова

Підписано до друку 17.09.14. Формат 60×84 1/16. Друк ризограф. Папір ксерокс. Ум.-друк. арк. 1,57. Облік.-вид. арк. 1,62. Тираж 50 прим. Зам. № 20. Свідоцтво ДК № 303 від 27.12.2000.

ДВНЗ УДХТУ, 49005, м. Дніпропетровськ-5, просп. Гагаріна, 8.

Видавничо-поліграфічний комплекс ІнКомЦентру

ЗМІСТ

ВИКОРИСТАННЯ ІНФІНІТИВУ ЗІ СЛОВАМИ МОЖНА, ТРЕБА, НЕОБХІДНО, МАТИ (У ЗНАЧЕННІ ПОТРІБНО), СЛІД	4
НАЗВИ ДІЙ І ПРОЦЕСІВ	9
СХОЖІ ДІЄСЛОВА (ПАРОНІМІЯ В ДІЄСЛОВАХ)	12
ВЖИВАННЯ ДІЄСЛІВ ДЛЯ НАЗИВАННЯ ТА ОПИСУ ОБ'ЄКТА	17
ТЕКСТИ ДЛЯ ЧИТАННЯ Й ЗАКРІПЛЕННЯ МАТЕРІАЛУ	22
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	32

ЗАГАЛЬНІ ЗАУВАЖЕННЯ

Пропонований навчальний посібник призначена для аудиторної та самостійної роботи студентів-іноземців усіх спеціальностей II курсу під час вивчення дисципліни «Українська мова як іноземна». Посібник містить найбільш часто вживані в науковому стилі комунікативні моделі дієслівних словосполучень і конструкцій з віддієслівними словами, схеми граматичного узгодження дієслів з іншими частинами мови, спрямовані на розширення й вдосконалення лексичного запасу, що охоплює різні сфери діяльності. До схем подано різнорівневі вправи, розраховані як на механічне відтворення засвоєного матеріалу, так і на творче використання отриманих знань, а також на роботу зі словниками.

Завдання і тексти можуть бути використані як домашні, самостійні й аудиторні роботи для студентів-іноземців. При укладанні схем і завдань використано фахову методичну літературу, посібники, підручники, електронні ресурси, а також викладацький досвід викладачів кафедри.

ВИКОРИСТАННЯ ІНФІНІТИВУ ЗІ СЛОВАМИ МОЖНА, ТРЕБА, НЕОБХІДНО, МАТИ (У ЗНАЧЕННІ ПОТРІБНО), СЛІД

Після слів *можна, треба, необхідно, мати (=потрібно)*, слід вживається інфінітив. Наприклад:

Мені треба сказати важливу річ.

Я маю поговорити з ним.

Якщо після слів *можна, треба, необхідно, мати (=потрібно)*, слід стоїть **інфінітив недоконаного виду (НДВ)**, це означає

1. Можливість, необхідність, обов'язковість, дозвіл виконати дію багато разів.

Наприклад:

Вам треба приймати ліки щодня (=багато разів).

Вам необхідно вчити слова (= часто, завжди).

Маю сидіти ще годину, бо не все зробив

2. Можливість, необхідність почати просто зараз

Наприклад:

Мені необхідно робити креслення (завтра я здаю роботу).

Ви отримали завдання, вже можна писати (бо мало часу).

Якщо після *можна, треба, необхідно, мати (=потрібно)*, слід стоїть **інфінітив доконаного виду (ДВ)**, це означає

1. Можливість, необхідність, дозвіл виконати дію один раз

Наприклад:

Вам треба прийняти ліки зараз (=один раз).

Вона має написати листа сьогодні (=тільки сьогодні).

2. Необхідність, можливість завершити дію

Наприклад:

Мені треба зробити креслення до п'ятниці (= час іще є, але все треба завершити)

Завдання можна написати за одну пару. У вас достатньо часу.

Вправа 1. Прочитати текст. Визначити вид дієслів

ЯК УНИКНУТИ КОНФУЗІВ ЗА СТОЛОМ

Знання столового етикету вирізняє культурну, виховану людину. Потрібно знати правила поведінки, особливо якщо серед гостей не тільки друзі, але й потенційні партнери, і це не сімейна вечеря, а офіційний прийом.

Отже, за столом треба сидіти прямо. Не слід нагинатися над тарілкою. Не треба класти лікті на стіл. Виняток можна зробити тільки для жінок, яким іноді дозволяється обпертися однією рукою на стіл.

На самому початку серветку слід розправити і покласти на коліна. Серветка з тканини не призначена для витирання губ, для цього треба використовувати паперові серветки. Брати й віддавати тарілки слід направо від себе. Не треба накладати їжу на виделку за допомогою ножа, а вже їсти з ножа взагалі неприпустимо. Якщо супу в тарілці залишилося мало, слід нахилити її від себе і зібрати ложкою залишки.

Мабуть, найбільший конфуз за столом – накладати їжу з загального посуду своєю виделкою або ложкою. Щоб не припустити цього можна попросити хазяйку або офіціанта принести для цього ще один прилад, якщо його забули покласти поруч.

Намагайтеся з'їсти страву на своїй тарілці до кінця, щоб не образити господиню. При цьому ні в жодному разі не треба збирати залишки їжі шматочком хліба.

Якщо ви забруднили одяг, то спробуйте не привертати до себе зайвої уваги, а пляму можна непомітно витерти хусткою.

Коли ви встаєте з-за столу, не забудьте подякувати за частування. Ніколи не слід критикувати страви або давати поради про їх приготування – це неввічливо.

Кожна культурна людина повинна не тільки знати основні норми етикету і дотримуватися їх, але й розуміти необхідність визначених правил взаємин між людьми.

Вправа 2. Виписати дієслова з тексту до таблиці

Дієслова недоконаного виду (що робити?)	Дієслова доконаного виду (що зробити?)
--	---

Вправа 3. Доповнити речення відповідними фразами:

1) потрібно знати (*відомості*) – потрібно взнати (*факт*)

1. Правила поведінки в суспільстві ... кожній людині.
2. Якщо ви не знаєте свій розклад, то ... його.
3. Вам ... у деканаті, з якого числа у вас сесія.
4. Щоб успішно скласти екзамен ... весь матеріал.

2) треба сидіти – треба сісти

1. За столом ... прямо.
2. Фільм буде довгим, тому ... зручно.
3. Я чекаю свого друга, тому мені ... біля вікна.

3) треба збирати – треба зібрати

1. До липня мені ... великий гербарій.
2. Щоб купити новий комп'ютер мені ... велику суму.
3. Перед кожним днем народження нам ... гроші.
4. Кожного разу, щоб прийняти важливе рішення, нам ... колектив.

4) слід використовувати – слід використати

1. Щоб витирати губи, ... паперові серветки; 2. У нашого дисконтного купона скоро закінчиться термін дії, ... його терміново. 3. Під час контрольних ... тільки свої знання.

5) потрібно приносити – потрібно принести

1. Підручники й методички ... на кожне заняття. 2. Коли ви приходите в гості, ... подарунок господарям. 3. На кожен екзамен студенту ... ручку, аркуш паперу й залікову книжку. 4. Завтра терміново ... залікову книжку до деканату.

Вправа 4. Дайте відповідь на запитання

1. Як треба сидіти за столом?
2. Що треба зробити на самому початку?
3. Як слід віддавати тарілки?
4. Чому слід з'їдати страву на тарілці до кінця?
5. Що робити, якщо ви поставили пляму?
6. Що треба робити, коли ви встаєте з-за столу?

Вправа 5. Продовжити речення

1. Щоб не образити господиню...
2. Виховану людину вирізняє...
3. Тільки жінкам іноді дозволяється...
4. Не забудьте ..., коли ви встаєте з-за столу.
5. Знати й дотримуватися ... повинна кожна культурна людина.
6. Ніколи ... страви або ... приготування.

Вправа 6. У тексті «Як уникнути конфузів за столом» знайдіть синоніми до поданих слів

1) застосовувати, вживати –	6) потенційний –
2) кривдити –	7) чемний –
3) виділяти, впізнавати –	8) незручне становище –
4) бути в курсі –	9) судити, оцінювати –
5) докладати зусиль –	10) їжа –

Зверніть увагу!

Інфінітив НДВ у теперішньому часі означає майбутню не дуже бажану дію (тут слова треба, необхідно можна пропустити).

Наприклад:

Нам виходити на наступній зупинці (= Нам треба виходити на наступній зупинці).

Йому ще складати іспит з фізики (=Йому ще треба складати іспит з фізики)

Інфінітив ДВ вживається, коли запитують, як можна завершити дію (тут слова можна, треба, необхідно можна пропустити).

Наприклад:

Як доїхати до центру? (=Як можна доїхати до центру?)

Який розчин зробити? (=Який розчин можна/треба зробити?)

Вправа 7. Виписати з тексту «Як уникнути конфузів за столом» речення, де слова треба, необхідно, слід можна пропустити

Зверніть увагу!

Якщо після слів не можна стоїть інфінітив НДВ, то це означає заборонену дію або небажану (= не треба).

Якщо після слів не можна стоїть інфінітив ДВ, то це означає, що дію неможливо зробити (= неможливо).

Наприклад:

Не можна спізнюватися (НДВ) на заняття. = Не треба спізнюватися, це погано.

Магазин працює цілодобово. Сюди не можна спізнитися (ДВ) (= Сюди неможливо спізнитися, бо він завжди працює).

Тут не можна стояти(НДВ). Це дорога. (= не треба. Це небезпечно).

Тут не можна стати (ДВ). (= неможливо стати, бо тут немає місця).

Вправа 8. Прочитати текст. Виписати всі словосполучення зі словами не можна

ЕТИКЕТ ВИКОРИСТАННЯ МОБІЛЬНИХ ТЕЛЕФОНІВ

Мобільний телефон є неодмінним атрибутом кожної ділової людини. Але коли ви користуєтеся ним, треба дотримуватися певних норм поведінки, щоб не створювати незручностей для інших. Звичайно, традиційні правила спілкування телефоном, залишаються, але треба враховувати специфіку мобільного зв'язку, оскільки телефон завжди в його власника.

Отже, не можна користуватися мобільним телефоном під час перегляду спектаклю, кінофільму, на концертах, конференціях, під час нарад і, звичайно ж, під час занять. Краще переадресувати вхідні дзвінки на поштову скриньку або ввімкнути вібродзвінок замість звукового сигналу;

Не можна класти телефон на стіл під час ділової зустрічі, у кав'ярні та аудиторії, щоб не виявляти неповаги до співрозмовника чи викладача. Якщо все ж вхідний дзвінок перервав бесіду, треба швидко завершити телефонну розмову, а під час самої розмови відійти або вийти з кімнати;

Не можна голосно розмовляти у транспорті, на вулиці. Не можна гратися телефоном під час занять, демонструвати його функціональні

можливості. Не можна розмовляти по телефону за кермом автомобіля, бо це відволікає вашу увагу.

Загальне правило користування мобільним телефоном – не створювати незручностей, не виказувати неповаги до людей поруч із вами.

Вправа 9. Заповнити таблицю

Під час телефонної розмови можна ...	Під час телефонної розмови не можна ...
---	--

Дієслова якого виду записано у другій колонці? Чому?

Вправа 10. За тлумачним словником і словником іншомовних слів виписати значення слів:

Атрибут, етикет, специфіка, демонструвати, функціональний, користування.

Вправа 11. Скласти речення з поданими словами

Вправа 12. Записати речення українською мовою

1. Нужно придерживаться правил поведения.
2. В транспорте не нужно громко разговаривать.
3. Не нужно пользоваться мобильным телефоном на занятиях.
4. Не нужно создавать неудобства для других.
5. Если вы разговариваете по телефону на занятиях, вы выражаете неуважение к преподавателю.
6. Звонки можно переадресовать на голосовую почту.
7. Есть много традиционных правил телефонного разговора.
8. За рулем автомобиля нельзя разговаривать по телефону.
9. Телефонный разговор за рулем отвлекает ваше внимание.
10. Нужно избегать телефонных разговоров во время встреч.

НАЗВИ ДІЙ І ПРОЦЕСІВ

В українській мові назви процесів найбільш часто утворюються від дієслів за допомогою суфіксів **-нн(я), -анн(я), -енн(я), -інн(я)**

Вправа 13. Поєднайте назви процесів з відповідними дієсловами

читання –	застигання –
говоріння –	фільтрування –
слухання –	горіння –
розуміння –	поглинання –
знання –	керування –
переписування –	кипіння –

Читати, горіти, керувати, застигати, говорити, слухати, фільтрувати, розуміти, знати, поглинати, переписувати, кипіти.

Вправа 14 Прочитати текст

ФІТОНЦИДИ

Фітонцидами називають біологічно активні речовини, що утворюються рослинами. Ці речовини можуть вбивати або пригнічувати зростання й розвиток бактерій, мікроскопічних грибів та інших мікроорганізмів. Виділення ряду фітонцидів посилюється при пошкодженні рослин.

Захисна роль фітонцидів виявляється не тільки в знищенні шкідливих мікроорганізмів, але й у запобіганні їх розмноженню, у стимулюванні життєдіяльності корисних мікроорганізмів, у відлякуванні комах тощо. Гектар соснового бору виділяє в атмосферу близько 5 кг/добу летких фітонцидів, ялівцевого лісу – близько 30 кг/добу, і відбувається зниження кількості шкідливої мікрофлори в повітрі. Тому в хвойних лісах (особливо в молодому сосновому бору), повітря практично стерильне (містить лише близько 200—300 клітин бактерій на 1 м³).

Фітонциди часнику, цибулі, хрону вбивають багато видів простих бактерій і нижчих грибів у перші хвилини й навіть секунди. Тому ці рослини знайшли своє застосування в медицині. Наприклад, відомо, що туберкульозна паличка вісім місяців може прожити за межами людського тіла. Але карболова кислота може вбити її за 2 години, сірчана кислота – за 30 хвилин, а фітонциди часнику – за 5 хвилин. А для знищення всіх шкідливих бактерій у роті достатньо 3 хвилини пожувати цибулю або часник.

Вправа 15. Доберіть до поданих дієслів назви процесів

Застосовувати –	Запобігати –
Знищити –	Стимулювати –
Пошкодити –	Розмножувати –
Зростати –	Виділяти –
Відлякувати –	Знижувати --

Вправа 16. Знайдіть переклад дієслів

Утворюються, пригнічувати, посилюватися, виявлятися, відлякувати, виділяти, знижувати.

Вправа 17. Перекласти речення українською мовою

1. Фитонциды образуются из растений.
2. Фитонциды могут отпугивать насекомых.
3. Воздух в молодом сосновом бору почти стерильный
4. Чеснок и лук убивают вредные микроорганизмы.
5. В хвойном лесу снижается количество вредной микрофлоры.
6. Фитонциды чеснока убивают туберкулезную палочку за 5 минут.
7. Лук и чеснок активно применяются в медицине.
8. Не все растения могут выделять фитонциды.
9. Выделение некоторых фитонцидов увеличивается, если повредит растение.
10. Фитонциды могут стимулировать жизнедеятельность полезных микроорганизмов.

Вправа 18. Прочитати текст

СПОСОБИ ЧИТАННЯ

Існують різні способи читання. По-перше, повне і неповне читання. Книгу можна читати, а можна лише "перегортати сторінки очима", "проглядати", "читати по діагоналі". Усі ці способи, напевно, відомі студентам, адже їм доводилося переглядати купу підручників усього за ніч до екзаменів. Вправний читач точно побачить найнеобхідніше для себе, найбільш суттєве. Під час повного читання матеріал вивчається повільно і без пропусків.

По-друге, існує пасивне і активне читання. У першому випадку ви повністю "пірнаєте" у книгу, віддаєтеся на волю автора. Ви переживаєте його думки (нехай і на короткий відтинок часу), зливаєтеся з особистістю. А от коли читаєте активно, ви усвідомлюєте текст книги, постійно аналізуєте те, що описується, погоджуєтесь або не погоджуєтесь із автором.

По-третє, існує поверхове і поглиблене читання. Під час поверхового читання людина сприймає мінімум інформації. Їй достатньо зрозуміти лише суть книги. Глибоке читання характеризується зануренням читача у світ книги. Глибоке й уважне читання потребує більше часу, але саме воно захоплює читача, дає йому естетичне задоволення.

Вправа 19. Дати відповідь на запитання

1. Які існують способи читання?
2. Який спосіб читання добре відомий студентам?
3. Яке читання називають поверховим?
4. Яке читання називають активним?

5. У чому різниця між активним і пасивним читанням?
6. У чому різниця між поверховим і поглибленим читанням?
7. Яку книгу ви читали пасивно? Чому?
8. Яку книгу ви читали поглиблено?

Вправа 20. Встановіть відповідність між фразеологізмом і його тлумаченням

1 Читати по діагоналі	А Багато пропускати під час читання
2 Перегортати сторінки очима	Б Читати дуже уважно кожне слово
3 Пірнати у книгу	В Читати неухважно
4 Переживати чийсь думки	Г Забути про всі справи, крім читання
5 Зануритися у світ книги	Д Відчувати те саме, що й інша людина

Вправа 21. Складіть план до поданого тексту

Вправа 22. Доповніть подані речення

1. Під час повного читання матеріал вивчається повільно, а під час неповного...
2. Під час поверхового читання людина сприймає мінімум інформації, а ...
3. Коли ми читаємо пасивно, то, а коли читаємо активно
4. Коли ми читаємо неповно
5. Коли ми читаємо активно...
6. Коли ми читаємо пасивно ...
7. Під час поверхового читання достатньо тільки ...

СХОЖІ ДІЄСЛОВА (ПАРОНІМІЯ В ДІЄСЛОВАХ)

Зверніть увагу! В українській мові багато дієслів схожі між собою. Тому під час перекладу тексту треба бути дуже уважним.

Вправа 23. За тлумачним словником з'ясувати значення дієслів. Скласти з ними речення

Задавати – завдавати

Зазнавати – визнавати

Працювати – прасувати

Помилитися – помолитися

Вирізняти – відрізняти – розрізняти

Знати – знатися

Знижувати – знищувати

Вправа 24. Зіставити дієслово та його значення

1 Заважати (НДВ) А. Високо цінити кого-небудь або що-небудь.
завадити (ДВ)

2 Вважати Б. Звертати увагу на факти, думку інших людей
тощо

3 Зважати (НДВ) В. Бути перешкодою кому-, чому-небудь. Не давати
зважити (ДВ) щось робити.

4 Бажати (НДВ) Г. Хотіти чогось для кого-небудь.
побажати (ДВ)

5 Поважати Д. Мати свою думку про щось.

Вправа 25. Доберіть правильну форму дієслова

Вважати

1. Ми ... його справжнім другом.
2. Ти ... , що він правий?
3. Я і мій друг ..., що це треба зробити сьогодні.
4. Місто Гринвіч вчені ... точкою розташування нульового меридіана.
5. Особисто я ... його своїм другом.

Бажати

1. У цей день ми ... тобі щастя!
2. А чого ти ... найбільше?
3. Я знаю, що ви ... мені усього найкращого.
4. Він щиро ..., щоб усі мої мрії здійснилися.
5. Я ... придбати собі комп'ютер .

Поважати

1. Ми дуже ... своїх батьків.
2. Ти повинен ... чужу працю.
3. Я знаю цього хлопця, він нікого не ...
4. Я Вас дуже ... як професіонала.
5. Наші співробітники завжди ... кваліфікованих спеціалістів.

Зважати

1. Телевізор працює дуже голосно і ... мені.
2. Я не хочу ... їй вчитися.
3. Ми тобі не ...?
4. Ні, ви мені абсолютно не ...
5. Вони постійно ... нам працювати.

Вправа 26. Доповніть подані речення дієсловами *бажати, вважати, поважати, зважати, заважати* у потрібній формі:

1. Я , що ти робиш неправильні висновки.
2. На Новий рік ми завжди ... друзям щастя і здоров'я.
3. Не треба ... на слова нерозумних людей.
4. Якщо ви не дозволяєте людині висловитись, то ви не ... її.
5. Вони ... будь-яку працю.
6. Ти ... себе розумною людиною?
7. Вони тільки ... знати правду, більше нічого.
8. Можливо, ви ще чогось ... ?
9. Вчора я отримав листа. В ньому мої друзі ... мені успіхів.
10. Ваші розмови мені дуже ...
11. Вадим ..., що отримувати хороші оцінки дуже легко.
12. Наталка дуже ... своїх батьків.
13. Мій брат завжди ... мою точку зору.
14. Він, напевно, ... себе найвеселішою людиною на світі.
15. Ти ... мені виконувати завдання.

Вправа 27. Прочитати текст. Вибрати потрібне дієслово

НАЙКРАЩИЙ УНІВЕРСИТЕТ – ЦЕ НАВЧАННЯ В ПРОЦЕСІ САМОГО ЖИТТЯ

Часто компанії (*вважають, бажують*) своїм головним активом персонал. Я з цим не згоден. У вас можуть бути чудові люди. Але в поганому середовищі ніхто й нічого не може працювати.

Перше, що вам потрібно, – хороша корпоративна культура. А хороша культура всередині компанії – це вміння довіряти і (*поважати, бажати*) одне одного. Тоді конфлікти відступають на другий план, іноді на них можна й не (*зважати, заважати*). Довіра – це коли у нас з вами спільні інтереси.

Коли я не боюся обернутися до вас спиною. А якщо я довіряю, значить ви не будете мені (*поважати, заважати*). Адже коли ви (*вважаєте, заважаєте*) мені, ви (*вважаєте, заважаєте*) собі. Ми єдине ціле.

Що таке взаємна повага? Це означає, що ви можете думати, (*вважати, зважати*) по-своєму, по-іншому. Чому так важливо (*заважати, зважати*) на відмінності між людьми? Тому що ми вчимося на відмінностях. А якщо ми вчимося одне в одного, компанія зростає. Є спільні інтереси, спільна мета. Так з'являється гарна культура родини, країни, компанії. Це стосується й окремої людини. Якщо ви (*поважаєте, бажаєте*) себе, довіряєте собі, ви можете досягти неймовірних результатів (*І. Адізес*).

Вправа 28. Дібрати український переклад фраз

- 1) думать, считать по-своему;
- 2) не согласен с этим;
- 3) умение доверять и уважать;
- 4) вы не будете мешать;
- 5) есть общие интересы;
- 6) если я уважаю;
- 7) учитывать отличия;
- 8) учимся друг у друга;
- 9) появляется культура;
- 10) есть общая цель.

Вправа 29. Доповнити подані речення:

1. Люди не можуть середовищі.
2. Я не вважаю, що головний ... персонал.
3. Хороша корпоративна культура – це перше...
4. Взаємна повага означає...
5. Ми вчимося на відмінностях, тому...
6. Ви можете ... неймовірних результатів, якщо...
7. На відмінності ... важливо ...
8. Компанія зростає, якщо ...

Вправа 30. Записати речення українською мовою

1. Нужно уметь доверять людям и уважать друг друга.
2. Люди думают по-своему, у них есть отличия.
3. На отличиях мы учимся.
4. Иногда на конфликты можно не обращать внимания.
5. Даже чудесные люди не могут работать в плохом окружении.

ВЖИВАННЯ ДІСЛІВ ДЛЯ НАЗИВАННЯ ТА ОПИСУ ОБ'ЄКТА

Запам'ятати!

Щоб назвати людину, предмет або явище:

Що?Хто? називатися (ким?чим?) = Ким? Чим? називається хто? що?

Що?Хто? є ким?чим? = Ким?Чим? є що? хто?

Щоб описати людину, предмет або явище:

Що? являє собою (кого?що?)

Вправа 31. Прочитати. Вказати, в якому реченні ми називаємо об'єкт, а в якому описуємо його

Зошит. 1. Зошит – це засіб для письма у вигляді скріплених аркушів паперу в клітинку, лінійку або косу лінію.

2. Зошит являє собою скріплений аркуші паперу в клітинку, лінійку або косу лінію.

Олівець. 1. Олівець – це засіб для письма, що складається з деревної оболонки і грифелю.

2. Олівець являє собою кольоровий грифель у дерев'яній оболонці.

Годинник. 1. Годинник – це пристрій для вимірювання часу .

2. Годинник являє собою механізм з циферблатом і стрілками.

Пігулка. 1. Пігулка – це лікарська форма дозування препаратів.

2. Пігулка являє собою спресований медикамент.

Колба. 1. Колба являє собою скляний посуд з круглим або плоским дном і вузьким горлом.

2. Колба – це хімічний посуд, призначений для зберігання, вимірювання і перегонки хімічних речовин.

Лупа. 1. Лупа – пристосування, що дозволяє побачити дрібні деталі.

2. Лупа являє собою двоопукле збільшувальне скло.

Логотип. 1. Логотип – це художньо оформлена скорочена назва чи знак установи, підприємства, фірми.

2. Логотип являє собою комбінацію початкових букв, об'ємний знак, зображення або малюнок, що використовується групою або компанією.

Вправа 32. Тест. Дібрати правильне закінчення речення

1 Панель годинника з цифрами...

А) являє собою циферблат; Б) є циферблат; В) називається циферблатом.

2 Сонячний годинник -- ...

А) це пристрій для вимірювання часу;

Б) називається пристроєм для вимірювання часу;

В) являє собою пристрій для вимірювання часу.

3 Лінійка...

А) це має нанесені поділки;

Б) являє собою пластину з прямою стороною;

В) називається простим вимірювальним інструментом.

4 Шкалою ...

- А) являє собою зіставлення результатів вимірювання;
- Б) – це відлікові пристрої аналогових засобів вимірювання;
- В) називається умовний порядок визначення конкретної властивості.

5 Процес визначення числового значення величини...

- А) є вимірюванням;
- Б) називається вимірювання;
- В) являє собою вимірювання.

6 Провідник –

- А) це матеріал, що проводить тепло або електрику;
- Б) є матеріалом, що проводить тепло або електрику;
- В) називається матеріал, що проводить тепло або електрику.

7. Склом ...

- А) являє собою речовину, прозору в тій чи іншій частині оптичного діапазону;
- Б) є тверда аморфна речовина, отримана під час застигання розплаву;
- В) називається сплавом різних силікатів з надлишком діоксиду силіцію.

8. Харчова сіль являє собою...

- А) речовина, що містить 93-99% хлористого натрію;
- Б) речовиною у вигляді кристаликів;
- В) кристалічний сипкий продукт з солоним смаком.

9. Клавіатура є...

- А) пристроєм, що використовується для введення даних, а також керування окремими операціями;
- Б) пристрій для введення даних і керування окремими операціями;
- В) являє собою пристрій для введення даних і керування окремими операціями.

10. Піксель

- А) є найдрібнішою одиницею цифрового зображення;
- Б) є найдрібнішим одиниця цифрового зображення;
- В) є найдрібніша одиниця цифрового зображення.

Вправа 33. Читати текст

ТАУМАТРОП

Першим і найбільш примітивним оптичним пристроєм, який почали продавати, був тауматроп. У перекладі з грецької тауматроп означає «диво, що обертається». Хоча назва цього пристрою складна, але виготовити тауматроп дуже легко.

Перший тауматроп виготовив у 1826 році Джон Перис. Тауматроп був простим картонним диском. По краях він мав ручки із мотузки. А на кожному боці диска був окремих малюнок. Коли диск обертали, малюнки на різних боках зливалися в одне зображення.

Вправа 34. З тексту виписати дієслова, перекласти їх і провідміняти

Вправа 35. Дати відповідь на запитання:

1. Що таке тауматроп?
2. Як перекладається назва «тауматроп»?
3. Що являв собою тауматроп?
4. Як працює тауматроп?
5. Які речі потрібні, щоб зробити тауматроп?
6. Що зробив Джон Перис?

Вправа 36. Тест до тексту «Тауматроп»

1. У перекладі назва приладу означає...

А) «обертальне диво»; Б) «небачене диво»; В) «диво, що створюється».

2. Тауматроп був першою оптичною іграшкою, яку...

А) почали продавати; Б) створили; В) розрекламували.

3. Тауматроп має...

А) складну назву, але легко виготовляється;

Б) складну назву і складно виготовляється;

В) легку назву і легко виготовляється.

4. Тауматроп являє собою

А) картонний диск з мотузковими ручками;

Б) картонний диск з різними малюнками і мотузковими ручками;

В) картонний диск з різними малюнками і мотузковими ручками, що обертається.

5. Вказати правильне твердження

А) Кожна людина могла виготовити тауматроп;

Б) Тауматроп являв собою складний пристрій;

В) Назву «тауматроп» вигадали греки.

Вправа 37. Читати текст

ДИВО-БЛОКНОТ

Ще до появи кінематографу люди вгадували різні речі та пристрої, які могли рухати зображення. В основі таких пристроїв лежала оптична ілюзія У 1860-х роках з'явилися «диво-блокноти». Вони являли собою

книжечку на 10-12 сторінок. На кожному аркуші цієї книжечки був малюнок. Всі малюнки були дуже схожі. Але картини не були однаковими. Між ними була маленька відмінність. Тому коли сторінки дуже швидко гортали із першої до останньої, здавалося, ніби картинка рухається. Потім ці блокноти стали дуже популярними і містили вже близько 30 сторінок.

Вправа 38. За тлумачним словником виписати значення слів

Вигадувати, рухати, гортати, здаватися, містити.

Провідміняти два дієслова

Вправа 39. Доповнити речення виписаними дієсловами:

1. Люди части ... різні прилади.
2. Я не читаю цю книжку, а просто ... сторінки.
3. Не треба ... ці меблі.
4. Стаття ... багато корисної інформації.
5. Коли людина ..., це називають фантазією або брехнею.
6. Якщо швидко ... книжку, то зображення рухається.
7. Він вже дві години ... конспект, але не ..., що написати.
8. Один кубічний сантиметр диму ... до шестисот тисяч часток сажі.

Вправа 40. Дати відповідь на запитання

1. Що таке диво-блокнот?
2. Що являє собою диво-блокнот?
3. Що було намальовано на сторінках цього блокноту?
4. Який принцип лежить в основі диво-блокноту?
5. Як користуватися диво-блокнотом?

Вправа 41. Тест до тексту «Диво-блокнот»

1. Який був обсяг диво-блокнотів?

А) 10 сторінок; Б) 20 сторінок; В) 10-20 сторінок; Г) 10-30 сторінок.

2. Диво-блокнот оснований на ...

А) принципі симетрії; Б) оптичній ілюзії; В) відцентровому русі.

3. Малюнки на сторінках диво-блокноту мали бути

А) абсолютно однаковими; Б) майже схожими; В) зовсім не схожими.

4. Основою популярності диво-блокноту було те, що ...

- А) вони могли рухати зображення;
- Б) вони показували кольорове зображення;
- В) їх можна було виготовити самостійно.

5. Щоб диво-блокнот працював, треба було...

- А) швидко гортати сторінки;
- Б) уважно дивитися на малюнки;
- В) роздивлятися їх у певному освітленні.

6. Диво-блокноти з'явилися...

- А) на початку ХІХ ст.; Б) всередині ХІХ ст.; В) всередині ХVІІІ ст.

Вправа 42. Читати текст

ШТРИХ-КОД

Штриховим кодом (або штрих-кодом) називається графічна інформація, яку наносять на поверхню певного виробу. Якщо у вас є спеціальні технічні засоби, то штрих-код дає можливість прочитати всю інформацію про товар. Штрих-код виглядає як послідовність чорних і білих смуг або інших геометричних фігур.

Вигадали штрих-код Бернард Сільвер і Джозеф Вуланд. Вони використали принцип азбуки Морзе: вони просто розширили крапки й тире і зробили з них вузькі й широкі лінії.

Але користь штрих-коду визнали не одразу. Наприклад, у 1951 році компанія ІВМ відмовила розробникам штрих-коду. Сказали, що для обробки закодованої інформації потрібне дуже складне обладнання.

Вправа 43. Продовжити речення

1. Штрих-код є ...
2. Штрих код являє собою ...
3. За штрих-кодом можна прочитати інформацію про товар, якщо ...
4. Компанія ІВМ відмовилась використовувати штрих-код, бо ...
5. Авторами штрих-коду були ...
6. Сільвер і Вуланд використали...
7. Сільвер і Вуланд зробили ...
8. Складне обладнання ...
9. Інформацію про товар дає можливість ...
10. ... називається...

Вправа 44. Скласти 10 запитань до тексту «Штрих-код»

Вправа 45. Читати текст

ПРЕДМЕТ ТЕОРЕТИЧНОЇ МЕХАНІКИ

Механічним рухом називають зміни, що відбуваються з часом, взаємного розташування матеріальних тіл у просторі.

Прикладами механічного руху в природі є рух небесних тіл, коливання земної кори, повітряні й морські течії тощо, а у техніці – рухи різноманітних наземних або водяних транспортних засобів і літальних апаратів, деформування

Механікою називається наука про механічний рух або рівновагу матеріальних тіл і взаємодію між ними, що виникає в результаті руху. Належить вона до природничих наук.

З розвитком механіки як науки в ній з'явився цілий ряд самостійних галузей: теорія пружності, теорія пластичності, гідромеханіка, аеромеханіка, газова динаміка, опір матеріалів та ін. Однак, в усіх цих галузях поряд зі специфічними для кожної з них закономірностями і методами дослідження, використовуються поняття, закони і методи механіки, які є загальними для них.

Теоретична механіка – це частина механіки, де вивчаються найзагальніші закони механічного руху або рівноваги матеріальних тіл і механічної взаємодії між ними. В основі теоретичної механіки лежать закони Ньютона, тому вона називається *ньютонівською* або *класичною*. Відкидаючи при вивченні руху матеріальних тіл усе часткове, теоретична механіка розглядає тільки ті властивості, які в даній задачі є визначальними. Тому механіка розглядає різні моделі матеріальних тіл, що являють собою той чи інший ступінь абстракції. До основних абстракцій теоретичної механіки належать поняття *матеріальної точки, абсолютно твердого тіла і суцільне середовище, що деформується*.

Матеріальною точкою називається тіло, розмірами якого можна знехтувати при розв'язанні певних задач. Тобто, матеріальна точка має вагу, але не має розмірів. *Абсолютно твердим* називається тіло, відстань між будь-якими точками якого не змінюється під час рівноваги або руху. Абсолютно тверде тіло має об'єм остаточних розмірів, який повністю заповнений речовиною.

Вправа 46. Дати відповідь на запитання

1. Що називають механікою?
2. Які галузі механіки пов'язані з вивченням твердих деформованих тіл, рідин і газів?
3. Що таке деформація?
4. Що називають теоретичною механікою?
5. Що називають механічним рухом?
6. Що являють собою моделі матеріальних тіл?
7. Що називають основними абстракціями теоретичної механіки?
8. Які параметри визначають матеріальну точку?
9. Які тіла називають абсолютно твердими?
10. Що лежить в основі теоретичної механіки?

Вправа 47. Скласти визначення понять з дієсловом *називатися*.

Наприклад: Здатність тіла повертатися до первинних обсягу й форми – пружність.

Здатність тіла повертатися до первинних обсягу й форми називається пружністю.

1. Розділ механіки, що вивчає умови рівноваги нерухомих тіл – статика.
2. Розділ механіки, у якому розглядаються опис механічного руху без урахування впливу зовнішніх сил, що діють на тіло – кінематика.
3. Розділ механіки, що вивчає закони руху тіл під дією докладених до них сил – динаміка.
4. Температура, яку відраховують від абсолютного нуля – абсолютна температура.
5. Прилад для визначення сили електричного току – амперметр.
6. Виділення кристалів твердої речовини із розчину – кристалізація.
7. Прилад для визначення часу – годинник.
8. Прилад для визначення напрямку на земній поверхні – компас.
9. Властивість поля зберігати розмір і напрямок швидкості – інерція.
10. Лінія, яку описує точка при русі тіла – траєкторія точки.

Вправа 48. Побудуйте речення з вправи 47 у зворотньому порядку

Наприклад: Здатність тіла повертатися до первинних обсягу й форми називається пружністю.

Пружністю називається здатність тіла повертатися до первинних обсягу й форми.

Вправа 49. На матеріалі вправи 47 дайте відповідь на запитання:

1. Що називається статикою? Динамікою? Кінематикою? Кристалізацією? Пружністю? Інерцією? Траєкторією точки?
2. Яка температура називається абсолютною?
3. Який прилад називається амперметром? Компасом? Годинником?

Вправа 50. Прочитати тексти. Поставте запитання до виділених слів.

1. Тіло, яке не взаємодіє з іншими тілами і якому з даного положення можна надати будь-яке переміщення у просторі, *називається вільним.*
2. Маятник Фуко *являє собою* великий масивний маятник зі значним періодом коливання, підвішений до склепіння просторої високої зали. На підлозі під маятником зазвичай малюють коло з поділками, щоб відслідковувати зміну площини коливання відносно поверхні Землі.
3. Віссю називається лінія в просторі, з якою асоціюється обертання і деталь механізмів, яка служить для фіксації обертання в просторі.

Вправа 51. Дайте визначення наступних предметів, процесів і явищ.

Аналітична механіка, рівновага, сила, траєкторія, переміщення, прискорення.

ТЕКСТИ ДЛЯ ЧИТАННЯ Й ЗАКРІПЛЕННЯ МАТЕРІАЛУ

РУХ НА ФОТОКАРТКАХ

У 1872 році фотограф Едвард Майбридж винайшов спосіб встановити, чи відриває кінь усі чотири копита одразу, коли йде галопом. Зробив це йому допомогли 12 фотокамер, які були розміщені вздовж фінішної прямої каліфорнійського іподрому. На дорозі були натягнуті нитки, приєднані до електромагнітів, які відкривали засув фотокамери. Коли кінь скакав, він розривав ці нитки і фотоапарат починав працювати. Потім Майбридж зробив фотокартки і продивився їх через проектор. Складалося враження, що кінь рухається.

Досвід Майбриджа використав Етьєн Марей. Він винайшов фотокамеру. Цей прилад мав форму рушниць. Фотокамера могла зробити дванадцять знімків на диску, який обертася, коли натискали на затвор. У 1889 році він вже використовував целулоїдну стрічку, яку стали називати плівка.

Вправа 52. Дібрати дієслова до назва процесів:

винайдення –	хід –
натяг –	допомога –
розміщення –	приєднання –
відкриття –	початок –
обертання –	натиск –
праця –	рух –
перегляд –	використання –

Вправа 53. Написати український переклад словосполучень

1) способ установить –	6) могла сделать снимки –
2) изобрести способ –	7) присоединить к магнитам –
3) натянуть нитки –	8) диск вращался –
4) просмотреть пленку –	9) начинал работать – а
5) иметь форму ружья –	10) нажать на затвор

Вправа 54. Читати текст

АЛЕКСАНДРІЙСЬКИЙ МАЯК

Александрійський маяк є одним зі стародавніх чудес світу. Його побудували в III столітті до н.е. на о. Фарос в Середземному морі, біля берегів Александрії. З різних джерел відомо, що будівництво маяка тривало від 5 до 20 років. У нічний час світло вогню маяка відбивали бронзові пластини, що підсилюють його видимість, вдень цю роль виконував стовп диму.

Споруда складалася з трьох мармурових башт. Основою для них служили масивні кам'яні блоки. У першій башті, що мала прямокутну форму, розташовувалися кімнати. В них жили солдати і робітники. Над баштою височіла восьмикутна вежа зі спіральним пандусом для доставки палива. Це паливо підтримувало полум'я. У верхній вежі, яка нагадувала циліндр, горів вогонь. Коли кораблі заходили в бухту, вогонь був для них орієнтиром. Висота маяка становила 117 метрів, за іншими джерелами його висота дорівнювала 135 метрам.

Вправа 55. Тест до тексту «Александрійський маяк»

1 Скільки тривало будівництво Александрійського маяка?

А) два десятки років; Б) приблизно три роки; В) час не визначено.

2 Скільки веж мав Александрійський маяк?

А) 3; Б) 4; В) 8.

3 Якої вежі ніколи не було в Александрійському маяку?

А) квадратної; Б) прямокутної; В) восьмикутної.

4 Яке речення дає неправильну інформацію?

А) Александрійський маяк – один з головних пам'ятників сучасного о. Фарос.

Б) Александрійський маяк вважають одним з чудес світу.

В) У маяку жили люди.

5 Для чого в Александрійському маяку використовували бронзу?

А) Бронзові пластини використовували як дзеркало.

Б) Бронзові прикраси робили маяк гарним.

В) Бронзові стіни допомагали зберігати тепло.

6 Для чого використовувалася восьмикутна вежа?

А) для житла;

Б) для палива;

В) для вогню.

7 З якого матеріалу були збудовані вежі Александрійського маяка?

А) з мармуру;

Б) з граніту;

В) з цементу.

8 Чому маяк називався Александрійським?

А) Бо він був розташований біля міста Александрія;

Б) Бо маяк наказав збудувати Олександр Македонський.

В) Тому що Олександром звали архітектора маяка.

9 Як працював Александрійський маяк?

- А) І вдень, і вночі;
- Б) Тільки вдень;
- В) Тільки вночі.

10 Яку висоту мав Александрійський маяк?

- А) 117 м; Б) 135 м; В) точно не відомо.

Вправа 56. Дати відповідь на запитання

1. Що являв собою Олександрійський маяк?
2. Що таке Олександрійський маяк?
3. Що є основою башт маяка?
4. Що являла собою перша башта?
5. Що являла собою верхня вежа?
6. Що відомо про Александрійський маяк?.

Вправа 57. Прочитати текст

МІДЬ

Мідь є одним з перших металів, опанованих людством. Це пов'язано з відносною легкістю її отримання. Мідь отримували з руди при малій температурі топіння. У давнину мідь більше використовували у сплавах із оловом (у бронзі) для виготовлення зброї тощо. Латинська назва міді – «купрум» – походить від назви острова Кіпр, де мідні рудники існували вже в III тисячолітті до н.е.

Мідь – золотаво-рожевий пластичний метал. Це один з чотирьох металів (разом із осмієм, цезієм та золотом), що мають яскравий колір, а не сірий чи сріблястий, як у інших металів. Цей колір з'явився тому, що мідь має електронні переходи між заповненою третьою й напівпорожньою четвертою атомними орбіталами. Енергетична різниця між ними відповідає довжині хвилі жовтогарячого кольору. Такий же механізм діє в золоті.

Оскільки мідь має низький спротив, то вона широко використовується для виготовлення дротів, кабелів та інших провідників. Мідні дроти використовуються в силових трансформаторах.

Мідь має дуже високу механічну міцність, тому з неї виготовляють труби для газу, опалення й холодильних агрегатів. Крім того, інструменти, виготовлені з міді та її сплавів, не створюють іскор, атому незамінні там, де важлива пожежна безпечність.

Використовують мідь і в ювелірній справі у сплаві з золотом. Чисте золото – дуже м'який метал, тому вироби з чистого золота неможливо довго носити. Але якщо в золото додати мідь, то вироби будуть мало деформуватися й витиратися, а зовнішній вигляд буде однаково красивий.

Вправа 58. Тест до тексту «Мідь»

1. Яке речення дає неправильну інформацію?

- А) Мідь дуже легко отримувати;
- Б) Мідь використовується у сплавах з іншими металами;
- В) Мідь можна витоплювати тільки при високих температурах.

2. Мідь не має...

- А) сріблястого кольору, як інші метали;
- Б) золотаво-рожевого кольору, як золото;
- В) жодного кольору.

3. Колір міді з'явився, тому що ...

- А) є енергетична різниця між орбіталями;
- Б) такий механізм діє в золоті;
- В) мідь має заповнену третю орбіталь.

4. Що об'єднує мідь, золото і цезій?

- А) забарвлення; Б) твердість; В) міцність.

5. До фізичних властивостей міді належать:

- А) пластичність, хороша міцність, поганий спротив;
- Б) пластичність, погана міцність, хороший спротив;
- В) твердість, погана міцність, хороший спротив.

6. Що таке бронза?

- А) сплав золота й міді; Б) сплав олова й міді; В) сплав осмію й міді.

7. Що означає мала температура топління?

- А) метал швидко стає рідким;
- Б) метал повільно стає рідким;
- В) навіть високі температури не роблять метал рідким.

8. Для чого використовують сплав міді й золота?

- А) щоб збільшити твердість виробів;
- Б) щоб зменшити твердість виробів;
- В) щоб покращити зовнішній вигляд виробів.

9. Який показник дозволяє використовувати мідь у трубах?

- А) міцність; Б) спротив; В) стійкість до деформації.

10. Знайдіть неправильне твердження.

- А) вироби з міді небезпечні;
- Б) з міді виготовляють газові труби;
- В) мідь більш тверда, ніж золото.

Вправа 59. Читати текст

НАЙБІЛЬШ РІДКІСНИЙ ЕЛЕМЕНТ У ПРИРОДІ

У природі існує лише 30 грамів цієї речовини. Коли Д.І. Менделєєв створив свою знамениту таблицю, цей елемент ще не знайшли. Вчений тільки передбачив його існування. Називається цей найбільш рідкісний елемент астат, що в перекладі з грецької мови означає «нестійкий». Назвали його так, тому що чорно-сині кристали астату живуть всього 8,1 години. Тому й винайшли астат тільки завдяки його характерному випромінюванню.

Ми й досі мало знаємо про властивості астату. Знаємо, що він не розчиняється у воді, але легко випаровується в повітрі та вакуумі. Також відомо, що астат – отруйна речовина. Але він може впливати на щитоподібну залозу, як йод, і навіть краще. А те, що астат можна вивести з організму, доводить перспективність його використання в медицині.

Разом із тим, ми майже нічого не знаємо про фізичні властивості астату. Також не знаємо, належить астат до металів чи неметалів. Тобто, астат є також одним з найбільш загадкових елементів. Можливо, навіть його найменші частки ховають великі можливості, які люди ще будуть розкривати.

Вправа 60. Тест до тексту «Найбільш рідкісний елемент у природі»

1. Астат є ...

- А) найменш поширеним елементом;
- Б) найбільш поширеним елементом;
- В) найменш поширений елемент.

2. Коли Д. Менделєєв створював таблицю, він...

- А) винайшов астат;
- Б) передбачив існування астату;
- В) вигдав назву для астату.

3. Астат являє собою...

- А) рідкісний елемент;
- Б) невідомі фізичні властивості;
- В) чорно-сині кристали.

4. Про фізичні властивості астату ми...

- А) знаємо все;
- Б) мало знаємо;
- В) нічого не знаємо.

5. Астат належить до ...

- А) металів;
- Б) неметалів;
- В) невідомо.

6. Вченим відомо, що астат...

- А) розчиняється у воді;
- Б) випаровується у повітрі;
- В) випаровується у вакуумі.

7. Назва «астат» означає...

- А) рідкісний;
- Б) стійкий;
- В) нестійкий.

8. Ми знаємо, що астат не...

- А) зберігається в організмі людини;
- Б) отруйна речовина;
- В) загадковий елемент.

9. Кристали астату живуть...

- А) довго;
- Б) недовго;
- В) вічно.

10. Астат називають загадковим елементом, бо...

- А) ми мало знаємо про його властивості;
- Б) його частки приховують великі можливості;
- В) у природі існує тільки 30 г цієї речовини.

Вправа 61. Дати відповідь на запитання

- 1 Яким елементом є астат?
- 2 Що являє собою астат?
- 3 Як знайшли астат?
- 4 Що ми знаємо про астат?
- 5 Що ми не знаємо про астат?
- 6 Що означає слово «астат»?
- 7 Скільки живуть кристали астату?
- 8 Скільки грамів астату існує в природі?
- 9 Чому астат є найбільш загадковим елементом?
- 10 Чи є астат отруйним елементом?

Вправа 62 . Читати текст

ГЕРМАНІЙ

Германій – це надзвичайно цінний для людини елемент таблиці Менделєєва. Його важко знайти в чистому вигляді, хоча у земній корі

германію багато – 4% від загальної маси. Але мінерали, в яких цей елемент складає хоча б 1%, дуже рідкісні. Тобто, германій всюди і ніде.

Германій не тільки рідкісний і дорогий, але й дуже крихкий. Стандартний германієвий злиток виглядає як циліндр діаметром від 10 до 35 мм. Колір германію залежить від обробки його поверхні й може бути чорним, як сталь, або сріблястим. Зовні германій легко переплутати з кремнієм – його найближчим родичем і конкурентом.

Германій має чудові фізичні властивості. Завдяки їм германій використовують у діодах різних вимірювальних приладів. Він потрібний для виробництва лінз та оптичного волокна. Але деталі з германію у приладах такі дрібні, що потрібні спеціальні збільшувальні засоби, щоб їх побачити. Як домішок германій додається в нікелеві й вольфрамові руди, а також у силікати.

Велике значення має германій і для людського здоров'я. Він переносить кисень до тканин організму, стимулює імунітет, затримує розвиток різних пухлин, захищає організм від радіоактивного випромінювання, знімає біль, прискорює метаболізм та робить багато іншого.

У природі є рослини, що можуть абсорбувати германій. Перш за все, це женьшень, а також часник, камфара й алое. Усі ці рослини традиційно використовуються для профілактики й лікування багатьох захворювань.

Органічні сполуки германію синтезував японський доктор К. Асаї у 1967 році, хоча спосіб такого синтезу раніше був розроблений в СРСР.

Вправа 63. Дати відповідь на запитання до тексту:

- 1 Чим є германій?
- 2 Що являє собою германій?
- 3 Чому германій використовують у приладах?
- 4 Чому германій корисний для здоров'я?
- 5 Чому женьшень використовують для лікування захворювань?
- 6 Чому кажуть, що германій всюди і ніде?
- 7 Чому важко побачити деталі з германію?
- 8 Яке головне досягнення доктора К. Асаї?
- 9 Де використовують германій?
- 10 Який колір має германій?

Вправа 64. Дібрати синонім до поданих слів:

1) дорогий –	6) дрібний –
2) використовувати –	7) крихкий –
3) стимулювати –	8) великий –
4) затримувати –	9) домішок –
5) рідкісний –	10) розвиток –

Варіанти синонімів: ламкий, компонент, пришвидшувати, процес росту, унікальний, розумовий, маленький, застосовувати, уповільнювати, коштовний, важливий, знак.

Вправа 65. Змінити дієслова за особами, визначити вид

Використовувати, знайти, додавати, захищати, залежати.

Вправа 66. Скласти речення з дієсловами вправи 55.

Вправа 67. Зі словника іншомовних слів виписати значення слів:

Конкурент, абсорбувати, профілактика, синтезувати, елемент, стандартний, оптичний, стимулювати, силікати, імунітет.

Вправа 88. Прочитати текст

МІФ ПРО ККД МОЗКУ В 10% – ЗВІДКИ ВЗЯВСЯ Й КОМУ ПОТРІБНИЙ?

Коли ми говоримо про мозок, то одразу згадуємо ніби доведений «факт», що наш мозок працює на 5-10%. Нібито цей «факт» давно доведено. Але давайте розберемося, звідки взявся цей міф.

Усе почалося з роботи психолога Вільяма Джеймса 1908 року, де зазначив, що люди використовують тільки частину своїх ресурсів. Фраза сама по собі справедлива, адже коли ми просто спілкуємося з друзями, наш мозок не повністю задіяний, як і тіло. Більше того, коли ми пишемо, активізується одна ділянка мозку, коли читаємо – інша. Коли обговорюємо з друзями те, що ми написали чи прочитали, то активізуються мовленнєві центри, плюс ще пара відділів. Тому, дійсно, ми не використовуємо весь мозок.

Журналісти, які мало розуміються на роботі мозку, підхопили цю фразу. І з часом почали говорити про цей факт як про свідчення неповноцінності людини.

Але в такому міфі є ряд нестиковок. У першу чергу це той факт, що і досі не існує обладнання, яке може порахувати нейрони нашого мозку, які працюють і які не працюють. До того ж, вчені добре знають, як виникає електрична активність мозку. Вони знають, як ця активність передається від клітини до клітини. Вчені знають основні сигнали мозку. Але вони не знають, як працює система мозку в цілому.

Усі знають, що в конкретні моменти життя окремі ділянки мозку працюють більш активно, ніж інші. Але вирахувати проценти роботи ділянок вчені не можуть.

Також не слід забувати, що коли людина не займається розумовою діяльністю, не тренує мозок, то розумові здібності людини деградують. У такої людини ще погіршується пам'ять.

Тоді чому цей міф постійно повторюють у різних статтях, передачах? Кому це вигідно? Скоріше за все, такий міфі вигідний різним

«екстрасенсам» і «чаклунам». Ми не будемо говорити про можливість довести існування чи відсутність таких можливостей. Але давайте згадаємо, скільки грошей обертається в «індустрії екстрасенсів», скільки там шахраїв. Не тисячі, а десятки тисяч. Їм усім потрібно, щоб ми вірили в такі явища й платили шалені гроші за їх послуги. Саме тому й проплачують численні телепередачі. У них псевдовчені оголошують про свої псевдоексперименти, які свідчать, що мозок людини – це щось незрозуміле для науки.

Тому давайте більш активно використовувати свої 10%, щоб не бути жертвою таких обманів.

Вправа 69. Подати український переклад фраз

- 1) доказать факт;
- 2) использовать свои ресурсы;
- 3) полностью задействовать мозг;
- 4) мало разбираться в этом;
- 5) свидетельство активности мозга;
- 6) постоянно повторяют;
- 7) верить в такие явления;
- 8) система в целом;
- 9) работа отдельных участков;
- 10) умственные способности.

Вправа 70. Доповнити подані речення

- 1 Окремі ділянки активно,інші.
- 2 Розумові деградують, якщо
- 3 Щоб не бути жертвою обманів, треба
- 4 По-друге, вчені добре знають, як
- 5 Коли миактивізуються різні ділянки мозку.

Вправа 71. Дати відповідь на запитання

- 1 Кому належить ідея, що наш мозок працює тільки частково?
- 2 Чому шахраї підтримують ідею неповноцінності мозку?
- 3 Що треба робити, щоб мозок не деградував?
- 4 Що вчені знають про мозок?
- 5 Чого не знають вчені про мозок?

Вправа 72. Читати текст

ЗНАЧЕННЯ МАШИНОБУДІВНОГО КОМПЛЕКСУ В ЕКОНОМІЧНОМУ ЖИТТІ КРАЇНИ

Машинобудування є головною галуззю всієї промисловості, її серцевиною. Продукція підприємств машинобудування відіграє провідну роль у реалізації досягнень науково-технічного прогресу в усіх сферах господарства. На частку машинобудівного комплексу припадає майже 30%

від загального обсягу промислової продукції. Машинобудівний комплекс забезпечує науково-технічний прогрес і перебудову економіки всієї країни, тому його галузі розвиваються прискореними темпами, а їхня кількість безупинно зростає.

Машинобудування об'єднує більше 70 галузей, підгалузей та виробництв, зокрема такі галузі, як енергетичне, верстатобудівне, транспортне, сільськогосподарське машинобудування, виробництво інструментів і приладів, технологічного обладнання для різних галузей промисловості (хімічної, харчової, легкої, поліграфічної, лісової, целюлозо-паперової, будівельної, гірничодобувної тощо). У свою чергу кожна з цих галузей включає в себе інші галузі й підгалузі. Наприклад, до транспортного машинобудування належать автомобільна, вагонобудівна, літакобудівна, суднобудівна та інші галузі. Асортимент машинобудівної продукції надзвичайно великий.

Машинобудування постачає народному господарству верстати, транспортні засоби (судна, тепловози, електровози, вагони, автомобілі, літаки тощо), сільськогосподарські машини, екскаватори, генератори для електростанцій, технологічне обладнання для заводів, фабрик. Тому машинобудування сприяє розвитку всіх галузей господарства, забезпечує економічну незалежність країни.

Вправа 73. Перекласти слова українською мовою

А.

- 1) забезпечувати виробництво,
- 2) належить до галузі;
- 3) включати в себе,
- 4) грати важливу роль,
- 5) активно розвиватися
- 6) об'єднують галузі,
- 7) сприяти розвитку,
- 8) забезпечувати господарство
- 9) на частину припадає,
- 10) будувати машини

Б.

- 1) інструменти і прилади,
- 2) машинобудівний комплекс,
- 3) безперервно,
- 4) транспортне машинобудування,
- 5) галузь промисловості,
- 6) прискорений темп
- 7) обсяг виробництва,
- 8) обладнання для різних галузей,
- 9) галузі і підгалузі
- 10) розвиток всіх галузей

Вправа 74. Доповнити речення

1. Машинобудування ... головною галуззю.
2. Машинобудівний комплекс ... прогрес всієї країни.
3. Його галузі ... прискореними темпами.
4. 30% продукції ... комплексу.
5. Машинобудування ... господарству ... засоби.
6. Кожна галузь машинобудування ... інші галузі й підгалузі.
7. До ... машинобудування ... автомобільна і вагонобудівна галузі.
8. Машинобудування ... всіх галузей господарства.
9. ... машинобудування ... провідну роль.
10. Машинобудування ... 70 ... та виробництв.

Вправа 75. Дати повну відповідь на запитання

1. Чим є машинобудування?
2. Скільки галузей об'єднує машинобудування?
3. Чому машинобудівні галузі активно розвиваються?
4. Які галузі машинобудування виможете назвати?
5. Які галузі належать до транспортного машинобудування?
6. Чому сприяє машинобудування?
7. Що постачає машинобудування для народного господарства?
8. Які галузі промисловості потребують промислового обладнання?
9. Чому сприяє машинобудування?
10. Яку частку від загального обсягу промислової продукції складає машинобудівний комплекс?

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- 1 Адізес, І. Найкращий університет – це навчання в процесі самого життя [Електронний ресурс]/ Іцхак Адізес. – Режим доступу: <http://bestuniversities.com.ua/ua/osobistiy-rozvitok/naykrashchiy-universitet-ce-navchannya-v-procesi-samogo-zhittya>
- 2 Академічний тлумачний словник української мови [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sum.in.ua/s/provazhaty>
- 3 Альохіна, С.В. Українська мова для іноземних студентів : початково-предметні курси (Математика. Креслення. Хімія. Фізика. Біологія): навч. посіб. [Текст] / С.В. Альохіна, Г.В. Онкович, Я.С. Шутенко. – К. : АртЕк, 1998. – 152 с.
- 4 Бахтіярова, Х.Ш. Українська мова. Практичний курс для іноземців : посіб. для студ. вищ. мед. та фармац. закл. освіти II – IV рівнів акредитації [Текст]/ Х.Ш. Бахтіярова, С.С. Лукашевич, І.З. Майданюк, М.П. Сегень, С.В. Петухов; за ред. Г.О. Золотухіна. – Т. : Укрмедкнига, 1999. – 320 с.
- 5 Википедія. Свободная энциклопедия [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ru.wikipedia.org>
- 6 Новикова, Н.С. Глагол в тексте: параллельные переводы. Задания. Упражнения [Текст] / Н.С. Новикова, О.М. Щербакова. – М. : Флинта, Наука, 2008. – 224 с.
- 7 Паркинсон, Д. Кино [Текст]/ Дэвид Паркинсон. – М. : Росмэн, 1996. – 160 с.
- 8 Шевчук, С.В. Українська мова за професійним спрямуванням: підручник [Текст]/ С.В. Шевчук, І.В. Клименко. – К. : Алерта, 2012. – 712 с.